

Protest w sprawie wyników oceny technicznej projektów strategicznych Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry”

W 2010 roku minęło 16 lat działalności Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry”. W tym czasie Euroregion „Tatry” sprawdził się jako pozarządowa, samorządowa instytucja, realizująca współpracę transgraniczną na pograniczu polsko-słowackim. Dziś Euroregion „Tatry” jest rozpoznawalną, profesjonalną, sprawnie funkcjonującą i zinstytucjonalizowaną organizacją. Posiada autorytet zarówno wśród samorządów lokalnych, jak i mieszkańców pogranicza. Główne cele i kierunki działania na lata 2008-2015 określone zostały we *Wspólnej polsko-słowackiej strategii rozwoju*, zatwierdzonej przez XIII Kongres Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” 28 marca 2007 roku w Spiskiej Nowej Wsi.

Warto podkreślić, że Euroregion „Tatry” jako podmiot współpracy międzynarodowej i transgranicznej osiągnął już wysoki stopień instytucjonalizacji swojej działalności. Fundamentami tej działalności są cztery podstawowe zasady:

- zasadę pomocniczości (subsydiarności),
- zasadę partnerstwa, równoprawności, równorzędności stron tworzących euroregion,
- zasadę solidarności obszarów transgranicznych,
- zasadę istnienia koncepcji bądź strategii rozwoju transgranicznego.

Stało się już dobrą tradycją, że Kongresy Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry”, które są najwyższą, wspólną polsko-słowacką władzą w Euroregionie „Tatry”, podejmują kluczowe uchwały w sprawie rekomendowania najważniejszych polsko-słowackich przedsięwzięć, które przygotowywane są na wysokim poziomie merytorycznym z udziałem szerokiego spektrum samorządów pogranicza. Tak też było w przypadku uchwały nr 2 przyjętej przez XVI Kongres Transgraniczny Związku Euroregion „Tatry”, obradujący w Kieżmarku 24 marca 2010 r. [w załączeniu]. Wskazano w niej trzy strategiczne dla polsko-słowackiego pogranicza projekty, które mają szerszy aspekt niż indywidualne potrzeby poszczególnych członków Euroregionu „Tatry”.

Historyczno-kulturowo-przyrodniczy Szlak wokół Tatr

Projekt jest wzorcowym przykładem współpracy transgranicznej 13 partnerów miast, gmin i wsi (obcy), który od samego początku koordynowany był przez Transgraniczny Związek Euroregion „Tatry”. Projekt ten bezpośrednio wpisuje się w Program Współpracy Transgranicznej PL-SK 2007-2013 Priorytet I. Rozwój infrastruktury transgranicznej Temat 1. Infrastruktura komunikacyjna i transportowa, kategoria interwencji nr 24 ścieżki rowerowe. Jego realizacja przyczyni się do powstania pierwszego etapu *Szlaku wokół Tatr* o łącznej długości ok. 58 km. Przygotowanie projektu poprzedziło opracowanie po polskiej i słowackiej stronie studiów historyczno-kulturowych, przyrodniczo-krajobrazowych i architektoniczno-urbanistycznych w ramach Programu Współpracy Przygranicznej Phare CBC oraz Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IIIA. Aktualnie 8 z 13 partnerów projektu posiada gotową dokumentację techniczną i pozwolenia na budowę, co jest gwarancją gotowości do realizacji projektu. W obrębie oddziaływania projektu znajduje się ok. 140 tys. mieszkańców z 13 miejscowości. Ze ścieżki tej będą korzystać również turyści przybywający pod Tatry. Projekt odpowiada na zdefiniowane problemy grup docelowych i prowadzi do poprawy ich sytuacji. Pozytywnie wpływa na ożywienie turystyczne regionów położonych wokół Tatr – Podhala, Orawy, Spisza i Liptowa. Ścieżka rowerowa będzie markowym produktem Euroregionu „Tatry” nawiązującym do projektu

Greenways – zielonych szlaków dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego. *Historyczno-kulturowo-przyrodniczy Szlak dookoła Tatr* jest projektem, który jako jedyny spośród wszystkich projektów złożonych w ramach II naboru Programu Współpracy Transgranicznej PL-SK 2007-2013 wpisuje się w kategorię interwencji nr 24 – ścieżki rowerowe.

Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej – projekt sieciowy

Projekt posiada najwyższe znaczenie dla skutecznego wdrażania wspólnej strategii oraz realizacji głównych celów Programu Współpracy Transgranicznej PL-SK 2007-2013. W wyniku realizacji projektu powstanie pierwsza na polsko-słowackiej granicy trwała, innowacyjna, europejska struktura współpracy – Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej Euroregion „Tatry”, posiadająca osobowość prawną prawa wspólnotowego i funkcjonująca w oparciu o *Rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 roku w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT)* i przepisy wykonawcze. XV Kongres Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry”, obradujący w Muszynie w dniu 17.04.2009 r. przyjął deklarację, w której wyraził wolę przekształcenia Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” w Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej [w załączeniu]. EUWT utworzone przez partnerów sieci – Związek Euroregion „Tatry”, Zdróżenie Region „Tatry”, Miasto Nowy Targ i Miasto Kieżmark podniesie na najwyższy poziom organizacyjno-prawny współpracę transgraniczną, a tym samym skonkretyzuje i wzmocni jakość dotychczasowej współpracy transgranicznej na polsko-słowackim pograniczu na obszarze Euroregionu „Tatry” poprzez uzyskanie osobowości prawnej prawa wspólnotowego, prowadzenie współpracy w oparciu o jeden porządek prawny, wspólną walutę i strukturę organizacyjną, możliwości bezpośredniego korzystania ze środków funduszy europejskich oraz eliminację ograniczeń i przeszkód, które utrudniają realizację wspólnych przedsięwzięć. EUWT obejmie swym oddziaływaniem członków Związku Euroregion „Tatry” i Zdrużenia Region „Tatry”, czyli 130 jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast i powiatów) zamieszkałych przez ponad 1,3 miliona mieszkańców. Partnerzy projektu sieciowego są naturalnymi i wzorcowymi podmiotami współpracy transgranicznej, posiadają 16-letnie doświadczenie we współpracy w ramach Transgranicznego Związku Euroregion Tatry oraz w realizacji wielu wspólnych projektów i gwarantują utrzymanie trwałości projektu.

Centrum Informacji Turystycznej, Gospodarczej i Kulturowej Euroregionu „Tatry”

Realizacja projektu i zaplanowanych w jego ramach inwestycji przez Miasto Nowy Targ i Miasto Kieżmark przy współpracy Związku Euroregion Tatry i Zdrużenia Region Tatry stworzy profesjonalną transgraniczną sieć informacji, wpisując się w cel Programu. Projekt zakłada utworzenie w Nowym Targu i Kieżmarku komplementarnych Centrów Informacji Turystycznej, Gospodarczej i Kulturalnej Euroregionu Tatry, dzięki czemu powstanie odpowiednia baza materialna do gromadzenia i przetwarzania informacji z zakresu turystyki, gospodarki i kultury pogranicza polsko-słowackiego. Powstałe Centra Informacji wypełnią brak na obszarze Euroregionu „Tatry” komplementarnej infrastruktury informacyjnej oraz przyczynią się do płynnej wymiany informacji, ułatwiając i zwiększając do nich dostęp turystom, mieszkańcom i podmiotom gospodarczym. Inwestycje zostaną zrealizowane w budynkach umiejscowionych w centrach obydwu miast – w Nowym Targu przeprowadzone zostaną prace remontowo-budowlane w kamienicy położonej przy nowotarskim rynku, w bezpośrednim sąsiedztwie siedziby Związku Euroregion „Tatry” (powierzchnia 215 m²), w Kieżmarku wyremontowana zostanie oficyna zabytkowej kamienicy przylegającej do domu Spotkań Słowacko-Polskich Zdrużenia Region „Tatry” (powierzchnia 333 m²).

W obiektach Centrum Informacji Turystycznej, Gospodarczej i Kulturalnej w Nowym Targu i Kieżmarku planowana jest lokalizacja siedzib Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej Euroregion „Tatry”.

XVII Kongres Związku Euroregion „Tatry” z zaniepokojeniem przyjął informację o niskiej ocenie ww. projektów:

- 74,00 pkt – *Historyczno-kulturowo-przyrodniczy Szlak wokół Tatr*
- 70,00 pkt – *Centrum Informacji Turystycznej, Gospodarczej i Kulturalnej Euroregionu „Tatry”*

Jest to tym bardziej zdumiewające, iż biorąc pod uwagę ich walory i strategiczne znaczenie dla szeroko pojętej współpracy transgranicznej na pograniczu polsko-słowackim eksperci nie powinni mieć wątpliwości, iż projekty te:

- realizują w sposób kompletny główne cele Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013,
- wpisują się w strategię europejskie, krajowe i regionalne,
- posiadają udowodniony wpływ transgraniczny, zarówno na poziomie partnerstwa, jak i realizacji projektów,
- ich produkty i rezultaty przynoszą wymierne korzyści dla rozwoju i integracji społecznej pogranicza oraz stwórzają podstawy do rozwijania współpracy transgranicznej,
- zakładają bardzo szeroki zakres partnerstwa opartego na wieloletnim doświadczeniu i współpracy,
- rozwiązują żywotne problemy pogranicza polsko-słowackiego, równocześnie odpowiadając na aktualne kierunki kształtowania polityki spójności Unii Europejskiej,
- zapewniają trwałe i zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy pogranicza,
- podnoszą jakość współpracy transgranicznej na najwyższy poziom,
- tworzą innowacyjne i trwałe struktury współpracy transgranicznej.

Kongres konstatuje, że decyzja Komitetu Monitorującego, uznająca ocenę ekspertów za kluczową i niepodważalną, a w konsekwencji zatwierdzenie do dofinansowania projektów ściśle według wysokości rang punktowych jest nieobiektywna w stosunku do projektów rekomendowanych przez Transgraniczny Związek Euroregion „Tatry”. Nie może bowiem być tak, że głos i stanowisko Euroregionu „Tatry” poparte *Wspólną polsko-słowacką strategią rozwoju Euroregionu „Tatry” na lata 2008-2015* i uchwałami Kongresu Euroregionu „Tatry” zostały przez Komitet Monitorujący kompletnie zignorowane.

W związku z tym należy stwierdzić, że:

- panelowi ekspertów zabrakło kompetencji i przygotowania merytorycznego lub woli do obiektywnej, wnikliwej i rzetelnej oceny projektów,
- być może zaważyły jakieś osobiste preferencje polityczne lub subiektywne przekonania
- Euroregion „Tatry” został potraktowany jako niekompetentny podmiot polsko-słowackiej współpracy transgranicznej

Nasze zaniepokojenie pogłębiają fakty, o których mówi się głośno na pograniczu polsko-słowackim. Mianowicie chodzi o wysoko ocenione i zatwierdzone do dofinansowania niektórych projektów, które w gruncie rzeczy powinny być odrzucone z przyczyn formalnych. Mowa tu np. o projekcie gminy Ślemień i Samorządowego Kraju Żylińskiego pt. „Ślemień i Strečno na wspólnej drodze od przeszłości do przyszłości” oraz o projekcie Centrum Turystyki Gminy Łabowa i Domasza Dobra pt. „Wspólny rozwój regionów”. Projekty te nie posiadają udowodnionego wpływu transgranicznego, mają przypadkowe i fikcyjne partnerstwo, nie wpisują się w strategię rozwoju pogranicza i łamią zasady Program Współpracy Transgranicznej PL-SK 2007-2013 oraz obowiązujące w Polsce i na Słowacji prawo. Są przysłowiowym „skokiem na kasę”.

Biorąc pod uwagę powyższe XVII Kongres Związku Euroregion „Tatry” zwraca się do Instytucji Zarządzającej o wnikliwe i obiektywne zbadanie zasygnalizowanych problemów i nieprawidłowości w ocenie projektów w ramach PWT PL-SK 2007-2013.